

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

Väliaikainen painos

P8_TA-PROV(2019)0128

Intersukupuolisten oikeudet

Euroopan parlamentin päätöslauselma 14. helmikuuta 2019 intersukupuolisten oikeuksista (2018/2878(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 8 ja 10 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 21 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja erityisesti sen 11 artiklan,
- ottaa huomioon rikoksen uhrin oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista 25. lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/29/EU¹;
- ottaa huomioon komission vuonna 2011 julkaiseman kertomuksen trans- ja intersukupuolisista ihmisistä,
- ottaa huomioon EU:n rahoittaman “Health4LGBTI”-pilottihankkeen loppuraportin hlbt-henkilöiden kokemasta terveyteen liittyvästä eriarvoisuudesta,
- ottaa huomioon 4. helmikuuta 2014 antamansa päätöslauselman homofobian ja seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän vastaisesta EU:n etenemissuunnitelmasta²,
- ottaa huomioon 13. joulukuuta 2016 antamansa päätöslauselman perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuonna 2015³,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) toukokuussa 2015 julkaiseman raportin intersukupuolisten ihmisten perusoikeustilanteesta⁴,

¹ EUVL L 315, 14.11.2012, s. 57.

² EUVL C 93, 24.3.2017, s. 21.

³ EUVL C 238, 6.7.2018, s. 2.

⁴ <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/fundamental-rights-situation-intersex-people>

- ottaa huomioon FRA:n marraskuussa 2017 julkaiseman verkkojulkaisun lasten oikeuksiin EU:ssa liittyvien vähimmäisikävaatimusten kartoittamisesta¹,
 - ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston vuosikertomuksen 2018,
 - ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen,
 - ottaa huomioon eurooppalaisen yleissopimuksen kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi,
 - ottaa huomioon vuonna 2017 hyväksytyyn Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselman 2191 intersukupuolisten ihmisten ihmisoikeuksista ja syrjinnän ehkäisemisestä,
 - ottaa huomioon Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun vuoden 2015 raportin intersukupuolisten ihmisten ihmisoikeuksista,
 - ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
 - ottaa huomioon kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen,
 - ottaa huomioon lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen,
 - ottaa huomioon vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen,
 - ottaa huomioon YK:n erityisraportoijan vuoden 2013 kertomuksen kidutuksesta ja muusta julmasta, epäinhimillisestä tai halventavasta kohtelusta tai rangaistuksesta,
 - ottaa huomioon marraskuussa 2006 hyväksytyt Yogyakartaan periaatteet, jotka koskevat seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun ja seksuaalisiin ominaisuuksiin liittyvän kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön soveltamista koskevia periaatteita ja valtioiden sitoumuksia, ja 10. marraskuuta 2017 hyväksytyt kymmenen lisäperiaatetta,
 - ottaa huomioon komissiolle ja neuvostolle esitetyt kysymykset intersukupuolisten oikeuksista (O-000132/2018 – B8-0007/2019 sekä O-000133/2018 – B8-0008/2019),
 - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan päätöslauselmaesityksen,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 128 artiklan 5 kohdan ja 123 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että intersukupuolisilla henkilöillä on syntyessään fyysiset sukupuoliominaisuudet, jotka eivät sovi nais- tai mieskehon lääketieteellisiin tai sosiaalisiin normeihin, ja että nämä sukupuoliominaisuuksien vaihtelut voivat ilmetä ensisijaisissa ominaisuuksissa (kuten sisäiset ja ulkoiset sukupuolielimet ja kromosomi- ja hormonirakenne) ja/tai toissijaisissa ominaisuuksissa (kuten lihassmassa, kehon karvoituksen jakautuminen ja pituus);

¹ <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements-concerning-rights-child-eu>

- B. ottaa huomioon, että intersukupuoliset ihmiset altistuvat monenlaiselle väkivallalle ja syrjinnälle Euroopan unionissa, ja suuri yleisö ja poliittiset päättäjät eivät juurikaan saa tietoa näistä ihmisoikeusloukkauksista;
- C. ottaa huomioon, että intersukupuolisille lapsille tehdään paljon leikkauksia ja annetaan lääketieteellistä hoitoa, vaikka useimmissa tapauksissa hoidot eivät ole lääketieteellisesti tarpeellisia; ottaa huomioon, että kosmeettisia ja kiireellisiä leikkauksia tarjotaan usein yhtenä pakettina, mikä estää vanhempia ja intersukupuolisia ihmisiä saamasta täysimääräisesti tietoa kunkin leikkauksen vaikutuksista;
- D. ottaa huomioon, että intersukupuolisille lapsille tehdään leikkauksia ja annetaan lääketieteellistä hoitoa ilman heidän itsensä antamaa täyttä tietoon perustuvaa etukäteissuostumusta; ottaa huomioon, että intersukupuolisten sukuelinten silpominen voi aiheuttaa elinikäisiä seuraamuksia, kuten psykologisia traumoja ja fyysisiä vammoja;
- E. toteaa, että muihin vähemmistöihin ja syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvat intersukupuoliset aikuiset ja lapset marginalisoituvat ja syrjäytyvät sosiaalisesti entistä enemmän ja että he ovat vaarassa joutua väkivallan ja syrjinnän kohteeksi risteävien identiteettiensä vuoksi;
- F. ottaa huomioon, että useimmissa jäsenvaltioissa intersukupuolisille lapsille ja vammaisille henkilöille voidaan tehdä leikkauksia holhoojan suostumuksella riippumatta intersukupuolisen henkilön omasta päätöksentekokyvystä;
- G. ottaa huomioon, että vanhempia ja/tai huoltajia painostetaan usein voimakkaasti tekemään päätöksiä ilman täyttä tietoa siitä, millainen elinikäinen vaikutus niillä on heidän lapsensa kannalta;
- H. ottaa huomioon, että monella intersukupuolisella ei ole täyttä pääsyä potilastietoihinsa, minkä vuoksi he eivät tiedä olevansa intersukupuolisia tai he eivät saa tietoa heille annetuista hoidoista;
- I. toteaa, että intersukupuoliset vaihtelut luokitellaan edelleen sairauksiksi esimerkiksi Maailman terveysjärjestön kansainvälisessä tautiluokituksessa (ICD), vaikka ei ole näyttöä hoidon onnistumisesta pitkällä aikavälillä;
- J. ottaa huomioon, että jotkut intersukupuoliset ihmiset eivät tunne omakseen heille syntymässä lääketieteellisesti määritettyä sukupuolta; ottaa huomioon, että itsemääräämisoikeuteen perustuva juridinen sukupuolen vahvistaminen on mahdollista vain kuudessa jäsenvaltiossa; ottaa huomioon, että monet jäsenvaltiot edellyttävät yhä sterilisointia, jotta henkilön sukupuoli voidaan juridisesti vahvistaa;
- K. ottaa huomioon, että unionin ja useimpien jäsenvaltioiden syrjimättömyyslainsäädäntö ei sisällä sukupuoliominaisuuksiin perustuvaa syrjintää erillisenä luokkana tai tulkittuna sukupuoleen perustuvaksi syrjinnän muodoksi;
- L. ottaa huomioon, että EU:ssa monet intersukupuoliset lapset kärsivät ihmisoikeusloukkauksista ja sukuelinten silpomisesta, kun heitä hoidetaan sukupuolen normalisoimiseksi;

1. toteaa, että intersukupuolisiin kohdistuvia ihmisoikeusloukkauksia on ryhdyttävä torjumaan kiireellisesti, ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ehdottamaan asiasta lainsäädäntöä;

Medikalisaatio ja patologisoituminen

2. tuomitsee jyrkästi sukupuolen normalisoivat hoidot ja leikkaukset; suhtautuu myönteisesti tällaiset leikkaukset kieltäviin lakeihin (esimerkiksi Malta ja Portugali) ja rohkaisee muita jäsenvaltioita hyväksymään vastaavaa lainsäädäntöä mahdollisimman pian;
3. painottaa tarvetta tarjota asianmukaista neuvontaa ja tukea intersukupuolisille lapsille ja vammaisille henkilöille sekä heidän vanhemmilleen tai holhoojilleen ja antaa heille kattavat tiedot sukupuolen normalisoivien leikkausten seurauksista;
4. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan järjestöjä, jotka tekevät työtä intersukupuolisten leimautumisen torjumiseksi;
5. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita lisäämään rahoitusta intersukupuolisten parissa toimiville kansalaisyhteiskunnan järjestöille;
6. kehottaa jäsenvaltioita parantamaan intersukupuolisten pääsyä omiin potilastietoihinsa ja varmistamaan, ettei ketään pakoteta tarpeettomiin hoitoihin tai leikkauksiin varhaislapsuudessa tai lapsuudessa ja että intersukupuolisten lasten ruumiillinen koskemattomuus, autonomia ja itsemääräämisoikeus taataan;
7. katsoo, että erilaisten intersukupuolisuuden muotojen patologisoiminen vaarantaa intersukupuolisten oikeuden nauttia parhaasta mahdollisesta terveydentilasta YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että intersukupuolisuuden luokittelemisesta sairaudeksi luovutaan;
8. suhtautuu myönteisesti transidentiteetin patologisoinnin osittaiseenkin poistamiseen kansainvälisen tautiluokitusjärjestelmän yhdennessätoista painoksessa (ICD-11); panee kuitenkin merkille, että tautiluokka ”sukupuoliristiriita lapsuudessa” luokittelee sairaudeksi sukupuolinormatiivisen käytöksen poikkeamat lapsuudessa; kehottaa sen vuoksi jäsenvaltioita ajamaan tämän tautiluokan poistoa ICD-11:stä ja saattamaan tulevan ICD-painoksen omien kansallisten terveysjärjestelmiensä mukaiseksi;

Henkilöllisyysasiakirjat

9. korostaa lapsen syntymään liittyvien joustavien rekisteröintimenetelmien tärkeyttä; suhtautuu myönteisesti joissakin jäsenvaltioissa hyväksytyihin lakeihin, jotka sallivat henkilön omaan määritelmään perustuvan sukupuolen juridisen vahvistamisen; rohkaisee muita jäsenvaltioita hyväksymään vastaavaa lainsäädäntöä, mukaan luettuina joustavat menettelyt, joilla syntymätodistuksissa ja henkilöllisyysasiakirjoissa voidaan muuttaa sukupuolta koskevia merkintöjä, niin kauan kuin niitä vielä rekisteröidään, sekä nimiä (mukaan luettuna mahdollisuus sukupuolineutraaliin nimeen);

Syrjintä

10. pitää valitettavana, että sukupuoliominaisuuksia ei tunnusteta syrjinnän perusteeksi kaikkialla EU:ssa, ja korostaa siksi tämän perusteen merkitystä, jotta voidaan varmistaa intersukupuolisten ihmisten oikeussuojan saatavuus;

11. kehottaa komissiota edistämään asiaan liittyvien hyvien käytänteiden vaihtoa; kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään tarvittavaa lainsäädäntöä, jolla suojellaan, kunnioitetaan ja edistetään asianmukaisesti intersukupuolisten ihmisten, myös intersukupuolisten lasten, perusoikeuksia täyden suojan tarjoamiseksi syrjintää vastaan;

Tiedotus

12. kehottaa kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä tutkimaan intersukupuolisuutta pikemminkin sosiologisesta ja ihmisoikeuksiin liittyvästä kuin lääketieteellisestä näkökulmasta;
13. kehottaa komissiota varmistamaan, että unionin varoilla ei eurooppalaisten osaamisverkostojen puitteissa tueta tutkimushankkeita/läketieteellisiä hankkeita, jotka lisäävät entisestään intersukupuolisiin kohdistuvia ihmisoikeusloukkauksia; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan ja rahoittamaan intersukupuolisten ihmisoikeustilanteen tutkimusta;
14. kehottaa komissiota omaksuma kokonaisvaltaisen ja oikeuksiin perustuvan lähestymistavan intersukupuolisiin ihmisiin liittyviin kysymyksiin ja koordinoimaan paremmin työtä komission oikeus- ja kuluttaja-asioiden, koulutuksen, nuorisoasioiden, urheilun ja kulttuurin sekä terveyden- ja elintarviketurvallisuuden pääosastojen välillä, jotta voidaan varmistaa intersukupuolisia ihmisiä tukevien toimintapolitiikkojen ja ohjelmien johdonmukaisuus muun muassa kouluttamalla valtion virkamiehiä ja lääkintähenkilöstöä;
15. kehottaa komissiota vahvistamaan intersukupuolisuutta koskevaa ulottuvuutta sen monivuotisessa hlbt-i-toimien luettelossa nykyisellä strategiakaudella ja valmistelemaan jo nyt tämän strategian uudistamisen seuraavalle monivuotiselle kaudelle (2019–2024);
16. kehottaa komissiota edistämään jäsenvaltioiden välistä parhaiden käytänteiden vaihtoa intersukupuolisten ihmisoikeuksista ja ruumiillisesta koskemattomuudesta;

o

o o

17. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden parlamenteille ja hallituksille sekä Euroopan neuvoston parlamentaariselle yleiskokoukselle.